

„MOJE RĘCE, MOJA GŁOWA”

Część III

Przyjmowanie własnego punktu widzenia czyli o dziecięcym egocentryzmie

Prezentowany artykuł jest trzecim z cyklu „Moje ręce, moja głowa”. Kontynuując przyjętą formułę, oprócz kluczowych informacji teoretycznych, zamieściłam w nim przede wszystkim propozycje zabaw ułatwiające dzieciom poznanie schematu ciała i orientacji w przestrzeni w ramach drugiego etapu: *Przyjmowanie własnego punktu widzenia*.

Prezentując kolejne już propozycje aktywności, uwzględniłam hierarchiczne **etapy kształtowania się świadomości własnego ciała** tzn.:

1. **Krystalizowanie się swojego „ja”;**
2. **Przyjmowanie własnego punktu widzenia;**
3. **Rozpatrywanie otoczenia z punktu widzenia drugiej osoby;**
4. **Orientowanie się w otoczeniu z uwzględnieniem różnych przedmiotów;**
5. **Orientacja na kartce papieru** (Gruszczyk-Kolczyńska, Zielińska, 1997)¹.

Drugi etap to czas, w którym dziecko „zaczyna rozpatrywać otoczenie ze swego punktu widzenia”². Etap ten charakteryzuje się **dziecięcym egocentryzmem** - centralnym umiejscowieniu własnej osoby w świecie. Dzieci dostrzegają inne osoby i przedmioty w przestrzeni, jednak skoncentrowane są na sobie i swoich oczekiwaniach; przez pryzmat własnych obserwacji oceniają otaczający je świat. Z tego powodu, dziecięce żądania często są dla rodziców i opiekunów dużym wyzwaniem i wymagają wiele wyrozumiałości i cierpliwości. Pamiętać jednak należy, iż egocentryzm jest naturalną postawą bardzo ważnej fazy rozwoju, gdyż „**bez określenia swojego „ja” i egocentrycznego pojmowania świata niemożliwy jest dalszy rozwój dziecka**”³.

Dlatego pomagajmy dzieciom w poznawaniu przestrzeni z zachowaniem ich egocentrycznego podejścia. W tabeli zamieściłam propozycje zabaw, które ułatwią to zadanie, podając kolejno: nazwę aktywności, sposób jej wykonania oraz realizowane w ten sposób cele.

¹ Gruszczyk –Kolczyńska E, Zielińska E. (1997), Dziecięca matematyka. Książka dla rodziców i nauczycieli, PWN, Warszawa, s. 13-14

² Ibidem, s. 13

³ Ibidem, s. 14

Przyjmowanie własnego punktu widzenia - propozycje aktywności

NAZWA AKTYWNOŚĆ I	SPOSÓB WYKONANIA	CEL
<p>„Tutaj stoję” (uproszczona propozycja Gruszczyk-Kolczyńskiej E., Zielińskiej E., 1997)</p>	<p>Prowadzący kładzie na podłodze kartkę papieru. Dziecko staje na niej. Prowadzący mówi: <i>Popatrz w górę. Podnieś ręce do góry. Weź woreczek, podrzuć go do góry i popatrz, jak spada. Tam jest dół. Rzuć woreczek w dół itd.</i></p> <p>Zachęcam do zamiany ról.</p>	<p>Odczuwanie własnego położenia w przestrzeni. Sterowanie położeniem przedmiotów w przestrzeni według instrukcji słownej.</p>
<p>„Buduję drogę” (propozycja własna)</p>	<p>Prowadzący proponuje dziecku zbudowanie drogi prowadzącej np. od lalki do domu lalek/ od psa maskotki do jego miseczki. Zadaniem dziecka jest zaprojektowanie drogi tj. ułożenie kartek papieru, gazet, klocków, lub puzzli oraz próba opisanie jej przebiegu (<i>prosto, w bok</i>).</p>	<p>Odpoznanie własnego położenia w przestrzeni. Doskonalenie umiejętności planowania ruchu w przestrzeni: <i>od – do</i>. Werbalizowanie kierunku ruchu.</p>
<p>„Chodzenie pod dyktando” (uproszczona propozycja Gruszczyk-Kolczyńskiej E., Zielińskiej E., 1997)</p>	<p>Prowadzący podaje instrukcję wg. której dziecko się porusza: <i>Dwa kroki do przodu, jeden krok do tyłu</i>. Można poruszać się wspólnie lub oddzielnie.</p> <p>W celu uatrakcyjnienia zabawy, wskazana jest zamiana ról.</p>	<p>Rozwijanie umiejętności wysłuchania instrukcji słownej. Doskonalenie kreatywności poprzez zachęcanie do tworzenia własnych instrukcji. Wdrażanie do planowania ruchu oraz zachowania bezpieczeństwa.</p>
<p>„Zabawy z woreczkiem” (uproszczona propozycja Gruszczyk-Kolczyńskiej E., Zielińskiej E., 1997)</p>	<p>Prowadzący mówi, gdzie dziecko ma położyć woreczek wypełniony np. grochem: <i>z boku, z tyłu</i>.</p> <p>Wymagana zamiana ról; zachęcamy dziecko do sformułowania zadania dla nas.</p> <p>Woreczek może być zastąpiony dowolnym przedmiotem.</p>	<p>j. w.</p>
<p>„Ukryty przedmiot” (propozycja własna)</p>	<p>Prowadzący chowa przedmiot; dziecko ma zamknięte/zasłonięte oczy. Za pomocą instrukcji słownej: <i>prosto, w bok</i>. prowadzący pomaga dziecku znaleźć schowany przedmiot.</p> <p>Wymagana jest zamiana ról; zachęcamy dziecko do sformułowania zadania dla nas.</p>	<p>j. w.</p>
<p>„Mój plan” (propozycja</p>	<p>Prowadzący wraz z dzieckiem planuje trasę pomiędzy dwoma</p>	<p>Doskonalenie precyzji w poruszaniu się i planowaniu ruchu w przestrzeni.</p>

własna)	elementami umieszczonymi na kartce podzielonej na kwadraty. Zamiast kartki atrakcyjna może być kafelkowa podłoga w łazience, lub płyty chodnikowe na podwórku.	
„Droga do skarbu” (propozycja własna)	W pokoju dziecka ukryty jest skarb (atrakcyjny przedmiot). Droge do skarbu wskazują strzałki, klocki lub kartki papieru. Zadaniem dziecka jest odnalezienie skarbu. Wskazana jest zamiana ról, zachęcamy dziecko do schowania skarbu i odpowiedniego oznaczenia drogi.	Doskonalenie umiejętności poruszania się w przestrzeni wg. symbolu graficznego – strzałek. Rozwijanie kreatywności i umiejętności planowania ruchu w przestrzeni.
„Na górze jest...” (propozycja własna zdań niedokończonych)	Prowadzący rozpoczyna zdanie: „ <i>Na górze jest...</i> ” Zadaniem dziecka jest dokończenie zdania zgodnie z wyposażeniem pokoju. Wskazana jest zamiana ról.	Rozwijanie umiejętności słuchania i koncentracji. Doskonalenie spostrzegawczości oraz umiejętności określenia położenia innych przedmiotów względem dziecka. Rozwijanie kreatywności.
„Posłuszne naklejki” (propozycja własna)	Dziecko nakleja naklejki ozdabiając jednokolorowy, plastikowy kubek według instrukcji prowadzącego: <i>na górze, na dole</i> . Wskazana jest zamiana ról. Proponuję, aby drugi kubek dziecko ozdobiło wg. własnego pomysłu.	Rozwijanie umiejętności słuchania i koncentracji. Doskonalenie umiejętności poprawnego umieszczenia przedmiotów względem siebie. Rozwijanie kreatywności.
„Wspólne porządki” (propozycja własna)	Prowadzący zachęca dziecko do wspólnych porządków Dziecko układa zabawki/przedmioty wg. instrukcji: <i>na górnej półce, na dolnej półce, obok łóżka, na krześle</i> . Zamiana ról uatrakcyjni wspólne porządkowanie.	Rozwijanie umiejętności słuchania i koncentracji. Wdrażanie do odkładania zabawek/przedmiotów na ustalone miejsce.

Zachęcam do wspólnej zabawy z dziećmi. Zaprezentowane aktywności mogą być realizowane zarówno w domu, jak i podczas zabaw na podwórku. Można je dowolnie modyfikować; szczególnie cenne będą propozycje zabaw stworzone razem z dzieckiem.

W czwartej części cyklu „Moje ręce, moja głowa” zaprezentuję propozycje aktywności odnoszące się do III poziomu - **Rozpatrywanie otoczenia z punktu widzenia drugiej osoby; zapraszam.**

Danuta Baraniewicz

BIBLIOGRAFIA

Gruszczyk –Kolczyńska E, Zielińska E. (1997), Dziecięca matematyka. Książka dla rodziców i nauczycieli, PWN, Warszawa